

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OTKLANJANJU POSLEDICA ODUZIMANJA IMOVINE ŽRTVAMA HOLOKAUSTA KOJE NEMAJU ŽIVIH ZAKONSKIH NASLEDNIKA

Član 1.

U Zakonu o otklanjanju posledica oduzimanja imovine žrtvama holokausta koje nemaju živih zakonskih naslednika („Službeni glasnik RS”, broj 13/16), u članu 6. posle stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

„Prilikom primene ovog zakona Agencija je dužna da ima u vidu posebne istorijske okolnosti stradanja žrtava Holokausta, protek vremena od oduzimanja imovine, kao i moguću nepotpunost ili uništenost arhivske i druge dokumentacije, te da pravila o dokazivanju primenjuje na način koji obezbeđuje potpuno i pravilno utvrđivanje činjeničnog stanja.”.

Član 2.

U članu 7. posle stava 1. dodaje se stav 2. koji glasi:

„Ako organ, organizacija ili arhiv iz stava 1. ovog člana ne raspolaže traženim podacima, dužan je da o tome dostavi obrazloženo pismeno obaveštenje, sa navođenjem razloga zbog kojih podaci ne postoje, kao i, ako mu je poznato, naznakom organa ili organizacije koji tim podacima može raspolagati.”.

Član 3.

Posle člana 16. dodaju se nazivi članova i čl. 16a do 16e koji glase:

„Obaveza utvrđivanja činjenica po službenoj dužnosti

Član 16a

Agencija je dužna da po službenoj dužnosti utvrdi sve činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje o zahtevu.

U postupku utvrđivanja postojanja živih zakonskih naslednika bivšeg vlasnika i pravnog statusa imovine koja je predmet zahteva, Agencija je dužna da preduzme sve razumno dostupne radnje radi potpunog i pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja.

Obaveza provere podataka iz službenih evidencija

Član 16b

Radi utvrđivanja činjenica iz člana 16a ovog zakona Agencija je dužna da po službenoj dužnosti izvrši proveru podataka u dostupnim službenim evidencijama organa Republike Srbije, pribavi podatke od nadležnih organa, organizacija i arhiva u Republici Srbiji, kada je to potrebno, pribavi podatke od organa, organizacija i arhiva u inostranstvu, koristi arhivsku građu, matične knjige, popise stanovništva, verske matične knjige, zemljišne knjige, katastarske evidencije i druge izvore podataka od značaja za utvrđivanje naslednopravnog sleda.

U postupku iz stava 1. ovog člana mogu se koristiti genealoška rekonstrukcija porodične linije, istorijski izvori, dokumentacija domaćih i stranih arhiva, kao i druga dokazna sredstva podobna za utvrđivanje srodničkih odnosa.

Podnosilac zahteva nije dužan da dostavlja dokaze koji se nalaze u službenim evidencijama organa javne vlasti ili koje je Agencija u mogućnosti da pribavi po službenoj dužnosti.

Obaveza utvrđivanja činjenica o postojanju ili nepostojanju živih zakonskih naslednika

Član 16v

Ako podnosilac zahteva učini verovatnim da bivši vlasnik nema živih zakonskih naslednika, Agencija je dužna da po službenoj dužnosti preduzme sve razumno dostupne radnje radi provere te činjenice.

Ako nakon sprovedenih radnji iz ovog zakona nije moguće identifikovati živog zakonskog naslednika, Agencija će tu činjenicu ceniti na osnovu svih izvedenih dokaza i okolnosti konkretnog slučaja.

Pojam živog zakonskog naslednika

Član 16g

Pod živim zakonskim naslednikom u smislu ovog zakona smatra se lice koje bi, primenom pravila o zakonskom nasleđivanju, imalo nasledno pravo zaključno sa četvrtim naslednim redom.

Radnje preduzete radi utvrđivanja postojanja naslednika ne obuhvataju istraživanje lica koja bi nasledno pravo mogla ostvariti van kruga lica iz stava 1. ovog člana.

Saradnja radi utvrđivanja postojanja živih zakonskih naslednika

Član 16d

Agencija može, radi utvrđivanja postojanja živih zakonskih naslednika, ostvariti saradnju sa domaćim i međunarodnim organizacijama koje raspolazu podacima od značaja za utvrđivanje naslednopravnog sleđa, naročito organizacijama koje se bave istraživanjem i restitucijom imovine žrtava Holokausta.

Podaci pribavljeni u postupku međunarodne saradnje cene se kao dokaz u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Izveštaj o radnjama preduzetim radi utvrđivanja postojanja naslednika

Član 16đ

Agencija je dužna da, pre donošenja rešenja kojim utvrđuje da bivši vlasnik nema živih zakonskih naslednika, sačini izveštaj o radnjama preduzetim radi utvrđivanja postojanja naslednika.

Izveštaj iz stava 1. ovog člana čini sastavni deo spisa predmeta.

Izveštaj naročito sadrži:

- 1) podatke o službenim evidencijama u kojima je izvršena provera;
- 2) podatke o organima, organizacijama i arhivima od kojih su pribavljeni podaci;
- 3) podatke o arhivskoj građi, istorijskim izvorima i drugoj dokumentaciji koja je korišćena;
- 4) podatke o preduzetim radnjama radi rekonstrukcije porodične linije bivšeg vlasnika;
- 5) podatke o utvrđenim srođnicima i oceni njihovog mogućeg naslednopravnog statusa;

6) obrazloženje o tome da li su preduzete sve razumno dostupne radnje radi utvrđivanja postojanja živih zakonskih naslednika.

Izveštaj iz ovog člana dostavlja se podnosiocu zahteva uz rešenje.

Utvrđivanje pravnog statusa nepokretnosti

Član 16e

U postupku utvrđivanja pravnog statusa nepokretnosti koja je predmet zahteva, Agencija je dužna da pribavi podatke od svih organa i organizacija koji vode evidencije o pravu svojine, pravu korišćenja i drugim stvarnim pravima na nepokretnostima.

Nepostojanje upisa nepokretnosti u službenim evidencijama Republike Srbije, kao i nepostojanje evidentiranja kod organa nadležnog za upravljanje javnom svojinom, ne predstavlja samo po sebi dokaz da nepokretnost nije u javnoj svojini Republike Srbije.

Odluka Agencije ne može biti zasnovana isključivo na nepostojanju podataka u pojedinoj službenoj evidenciji, ako postoje drugi dokazi ili okolnosti od značaja za utvrđivanje pravnog statusa nepokretnosti.”.

Član 4.

Član 17. menja se i glasi:

„Član 17.

Agencija je dužna da o urednom zahtevu odluči najkasnije u roku od 12 meseci od dana prijema urednog zahteva.

Izuzetno, ako je za potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja neophodno pribavljanje podataka od organa druge države, međunarodne organizacije ili stranih arhiva, rok iz stava 1. ovog člana može se produžiti najduže za šest meseci.

O produženju roka Agencija donosi poseban zaključak koji mora biti obrazložen i koji se bez odlaganja dostavlja podnosiocu zahteva.

Produženje roka iz stava 2. ovog člana ne oslobađa Agenciju obaveze da bez odlaganja preduzme sve radnje radi okončanja postupka.”.

Član 5.

U članu 18. posle stava 1. dodaju se novi st. 2. do 4. koji glase:

„Ako Agencija utvrdi da postoje živi zakonski naslednici bivšeg vlasnika, rešenje mora sadržati identitet lica za koja je utvrđeno da imaju svojstvo zakonskog naslednika, pravni osnov i nasledni red na osnovu kojeg je utvrđeno njihovo svojstvo i dokaze na osnovu kojih je utvrđeno postojanje naslednog prava.

Rešenje kojim se zahtev odbija ili kojim se odlučuje na drugi način zbog postojanja živih zakonskih naslednika ne može biti zasnovano isključivo na pretpostavci da takva lica postoje.

Obrazloženje rešenja mora sadržati prikaz svih radnji koje je Agencija preduzela radi utvrđivanja činjeničnog stanja, naročito podatke o službenim evidencijama u kojima je izvršena provera, podatke o organima, organizacijama i arhivima od kojih su pribavljeni podaci, podatke o arhivskoj građi i drugim izvorima koji su korišćeni, ocenu izvedenih dokaza i razloge zbog kojih su pojedini dokazi prihvaćeni ili odbijeni.”.

Dosadašnji st. 2. do 4. postaju st. 5. do 7.

Član 6.

Posle člana 20. dodaju se naziv člana i član 20a koji glase:

„Odlučivanje u upravnom sporu

Član 20a

U upravnom sporu protiv rešenja donetog primenom ovog zakona, Upravni sud može odlučiti u sporu pune jurisdikcije ako priroda stvari, utvrđeno činjenično stanje i raspoloživi dokazi to omogućavaju.

Kada odlučuje u sporu pune jurisdikcije, Upravni sud će posebno ceniti okolnosti iz člana 6. ovog zakona koje se odnose na istorijske okolnosti oduzimanja imovine žrtvama Holokausta i protek vremena.”.

Član 7.

Posle člana 21. dodaju se naziv člana i član 21a koji glase:

„Ograničenje izmene ili poništaja pravnosnažnog rešenja

Član 21a

Lice koje do pravnosnažnosti rešenja nije učestvovalo u postupku kao zakonski naslednik bivšeg vlasnika, ne može zahtevati izmenu ili poništaj pravnosnažnog rešenja samo na osnovu naknadnog pozivanja na postojanje naslednog prava.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, lice može zahtevati izmenu ili poništaj rešenja ako dokaže da iz objektivnih razloga nije moglo da bude identifikovano ili da učestvuje u postupku, a naročito ako dostavi nove dokaze koji ukazuju na postojanje njegovog naslednog prava.

U slučaju iz stava 2. ovog člana, nadležni organ će ceniti postojanje uslova za izmenu ili poništaj rešenja u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak.”.

Član 8.

Postupci započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po odredbama ovog zakona.

Rok iz člana 4. ovog zakona u postupcima iz stava 1. ovog člana počinje da teče od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Agencija je dužna da u roku iz člana 4. ovog zakona okonča postupak donošenjem rešenja, bez obzira na vreme koje je proteklo od dana podnošenja zahteva.

Radnje koje su već preduzete u postupku ostaju na snazi ako su u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 9.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije.”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 97. tačka 17. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje druge odnose od interesa za Republiku Srbiju, u skladu sa Ustavom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o otklanjanju posledica oduzimanja imovine žrtvama holokausta koje nemaju živih zakonskih naslednika donet je 2016. godine, kao prvi zakon u Evropi koji se bavio pitanjima povraćaja imovine jevrejskoj zajednici u slučaju kada pripadnici te zajednice kojima je imovina oduzeta u Holokaustu nemaju živih naslednika. Donošenje ovog zakona je naročito pohvaljeno od strane Svetskog jevrejskog kongresa i drugih jevrejskih organizacija. Donošenjem ovog zakona Republika Srbija je iskazala svoju spremnost da iskaže solidarnost sa žrtvama Holokausta na svojoj teritoriji i unapredi položaj jevrejske zajednice u Republici Srbiji.

Imajući u vidu da je od donošenja zakona prošlo deset godina, u primeni ovog zakona uočeni su određeni problemi koji onemogućavaju brz i efikasan postupak vraćanja imovine žrtava Holokausta jevrejskoj zajednici u Republici Srbiji.

Važeći zakon ne propisuje dovoljno precizno način na koji se utvrđuje da ne postoje živi zakonski naslednici bivšeg vlasnika, već je to u značajnoj meri prepušteno praksi organa koji vodi postupak. Stoga je opravdano nastojanje da se kriterijumi i način postupanja prilikom utvrđivanja te činjenice preciznije urede zakonom.

Cilj Predloga zakona nije uvođenje automatske ili neoborive pretpostavke da naslednici ne postoje, već utvrđivanje minimalnog, proverljivog i obrazloživog standarda postupanja Agencije za restituciju prilikom provere postojanja živih zakonskih naslednika.

Predlaže se da Agencija ima izričitu obavezu da po službenoj dužnosti proveri dostupne službene evidencije i pribavi podatke koji su od značaja za odlučivanje. Ovakvo rešenje predstavlja konkretizaciju postojeće obaveze organa da po službenoj dužnosti pribavlja podatke iz službenih evidencija, kao i obaveze da pravilno i potpuno utvrdi činjenično stanje. Prema važećem Zakonu o opštem upravnom postupku, organ je dužan da po službenoj dužnosti vrši uvid, pribavlja i obrađuje podatke o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija, a stranka nije dužna da pribavlja dokaze koje može da pribavi organ. Zato se izričito propisuje obaveza Agencije da proverava dostupne službene evidencije, pribavlja podatke od nadležnih domaćih organa, organizacija i arhiva, a kada je to potrebno i moguće, pribavlja podatke od organa, organizacija i arhiva u inostranstvu.

Dokazna vrednost ovih izvora nije unapred određena samim Nacrtom. Njihovu dokaznu vrednost Agencija bi cenila u svakom konkretnom slučaju, u skladu sa pravilima o slobodnoj oceni dokaza, odnosno na osnovu savesne i brižljive ocene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno. Ovo rešenje je posebno značajno za postupke koji se odnose na imovinu žrtava Holokausta, imajući u vidu protek vremena, istorijske okolnosti, moguću nepotpunost, uništenost ili nedostupnost dokumentacije i činjenicu da se podaci o porodičnim vezama mogu nalaziti u različitim domaćim i stranim izvorima.

Takođe, postoji potreba da se spreči izbegne mogućnost da se nepokretnosti ne vraćaju samo iz razloga što nisu upisane u određenoj službenoj evidenciji kao javna svojina Republike Srbije. Ovo je naročito značajno imajući u vidu mogućnost

da službene evidencije nisu potpune, ažurirane ili međusobno usaglašene, kao i mogućnost da određene promene prava na nepokretnostima nisu bile sprovedene u svim relevantnim evidencijama.

Pored toga, Predlogom zakona se vremenski ograničava trajanje postupka. S jedne strane, propisivanje roka doprinosi jačanju pravne sigurnosti, efikasnosti rada Agencije za restituciju i ostvarivanju prava stranaka da o njihovim pravima i interesima bude odlučeno u razumnom roku. Predlaže se da Agencija o urednom zahtevu odluči najkasnije u roku od 12 meseci od dana prijema urednog zahteva, uz mogućnost produženja za najviše šest meseci kada je za potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja neophodno pribavljanje podataka od organa druge države, međunarodne organizacije ili stranih arhiva.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Predloga zakona dopunjuje se član 6. Zakona o otklanjanju posledica oduzimanja imovine žrtvama holokausta koje nemaju živih zakonskih naslednika (u daljem tekstu: Zakon), tako što se predlaže dodavanje novog stava 4. kojim se propisuje da je Agencija, prilikom primene ovog zakona, dužna da ima u vidu posebne istorijske okolnosti stradanja žrtava Holokausta, protek vremena od oduzimanja imovine i moguću nepotpunost ili uništenost arhivske i druge dokumentacije. Svrha ove odredbe nije uvođenje posebne dokazne snage pojedinih dokaza niti oslobađanje bilo koje stranke od dokazivanja činjenica koje je po zakonu dužna da dokaže. Ovo je naročito značajno u predmetima u kojima su, usled Holokausta, ratnih dešavanja, progona, migracija i uništavanja arhivske građe, porodične veze i drugi relevantni podaci ostali nepotpuno dokumentovani.

Članom 2. Predloga zakona predlaže se dopuna člana 7. Zakona kako bi se propisala obaveza organa, organizacije ili arhiva koji ne raspolaže traženim podacima da o tome dostavi obrazloženo pismeno obaveštenje. Organ bi trebalo da navede razloge zbog kojih podaci ne postoje, kao i organ ili organizaciju koji bi, prema njegovim saznanjima, mogli raspolagati relevantnim podacima.

Članom 3. Predloga zakona, tekst Zakona dopunjuje se čl. 16a do 16e.

Članom 16a se izričito propisuje da je Agencija dužna da po službenoj dužnosti utvrdi sve činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje o zahtevu i da preduzme sve razumno dostupne radnje radi potpunog i pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja u pogledu postojanja živih zakonskih naslednika i pravnog statusa imovine.

Članom 16b se konkretizuje način na koji Agencija ispunjava obavezu utvrđivanja činjeničnog stanja. Novinu predstavlja da se omogućava upotreba istorijskih, arhivskih i genealoških izvora koji mogu biti od značaja za utvrđivanje naslednopravnog sleda.

Članom 16v se konkretizuje odnos između navoda i dokaza koje dostavlja podnosilac zahteva i službene obaveze Agencije da proveri postojanje živih zakonskih naslednika. Ako podnosilac zahteva učini verovatnim da bivši vlasnik nema živih zakonskih naslednika, Agencija je dužna da po službenoj dužnosti preduzme radnje propisane ovim zakonom radi provere te činjenice.

Članom 16g predlaže se da se za potrebe ovog zakona precizira krug lica koja se smatraju živim zakonskim naslednicima. Predlaže se da se živim zakonskim naslednikom smatra lice koje bi, primenom pravila o zakonskom nasleđivanju, imalo nasledno pravo zaključno sa četvrtim naslednim redom. Istovremeno, predložena odredba ne znači da se postojanje lica u okviru prva četiri nasledna reda može

pretpostaviti, već da Agencija u okviru postupka nije dužna da istražuje lica koja bi se nalazila van zakonom određenog kruga.

Članom 16d predlaže se i mogućnost saradnje Agencije sa domaćim i međunarodnim organizacijama koje raspolažu podacima od značaja za utvrđivanje naslednopravnog sleda.

Poseban značaj ima mogućnost saradnje sa organizacijama koje se bave istraživanjem i restitucijom imovine žrtava Holokausta, imajući u vidu da takve organizacije mogu raspolagati specifičnim istorijskim, arhivskim i genealoškim podacima.

Članom 16đ se uvodi obaveza Agencije da, pre donošenja rešenja kojim utvrđuje da bivši vlasnik nema živih zakonskih naslednika, sačini izveštaj o radnjama preduzetim radi utvrđivanja postojanja naslednika. Izveštaj čini sastavni deo spisa predmeta i naročito sadrži podatke o proverenim službenim evidencijama, organima, organizacijama i arhivima od kojih su pribavljeni podaci, arhivskoj građi i drugim korišćenim izvorima, preduzetim radnjama radi rekonstrukcije porodične linije, utvrđenim srođnicima i oceni njihovog mogućeg naslednopravnog statusa. Posebno se propisuje obaveza da se u izveštaju obrazloži da li su preduzete sve razumno dostupne radnje radi utvrđivanja postojanja živih zakonskih naslednika. Izveštaj se dostavlja podnosiocu zahteva uz rešenje, čime se omogućava transparentniji uvid u način na koji je Agencija sproveda istraživanje naslednopravnog sleda.

Članom 16e se propisuje obaveza Agencije da, prilikom utvrđivanja pravnog statusa nepokretnosti koja je predmet zahteva, pribavi podatke od svih organa i organizacija koji vode relevantne evidencije o pravu svojine, pravu korišćenja i drugim stvarnim pravima na nepokretnostima. Posebno se propisuje da nepostojanje upisa nepokretnosti u službenim evidencijama Republike Srbije, kao ni nepostojanje evidentiranja kod organa nadležnog za upravljanje javnom svojinom, ne predstavlja samo po sebi dokaz da nepokretnost nije u javnoj svojini Republike Srbije.

Članom 4. Predloga zakona predlaže se izmena člana 17. Zakona, tako što se propisuje rok za odlučivanje o urednom zahtevu. Rok iznosi 12 meseci od dana prijema urednog zahteva. Izuzetno, rok se može produžiti najduže za šest meseci ako je za potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja neophodno pribavljanje podataka od organa druge države, međunarodne organizacije ili stranih arhiva.

Članom 5. Predloga zakona dopunjuje se član 18. Zakona tako što se dodaju st. 2–4, kojima se precizira postupanje Agencije u slučaju kada podnosilac zahteva učini verovatnim da bivši vlasnik nema živih zakonskih naslednika, kao i sadržina rešenja u slučaju kada Agencija utvrdi postojanje živih zakonskih naslednika. Ako Agencija utvrdi da postoje živi zakonski naslednici, rešenje mora sadržati njihov identitet, pravni osnov i nasledni red na osnovu kojeg je utvrđeno njihovo svojstvo, kao i dokaze na osnovu kojih je utvrđeno postojanje naslednog prava. Ovakvo rešenje doprinosi pravnoj sigurnosti, transparentnosti i delotvornijoj kontroli zakonitosti odluke. Takođe, propisuje se da obrazloženje rešenja mora sadržati prikaz svih radnji koje je Agencija preduzela radi utvrđivanja činjeničnog stanja, uključujući službene evidencije koje su proverene, organe, organizacije i arhive od kojih su pribavljeni podaci, arhivsku građu i druge izvore koji su korišćeni, kao i ocenu izvedenih dokaza i razloge za njihovo prihvatanje ili odbijanje. Na ovaj način se omogućava da iz samog rešenja bude vidljivo na kojim činjenicama i dokazima je odluka zasnovana, što olakšava i sudsku kontrolu zakonitosti rešenja.

Članom 6. Predloga zakona tekst Zakona dopunjuje se članom 20a. Ovim članom se predviđa mogućnost da Upravni sud, u upravnom sporu protiv rešenja donetog primenom ovog zakona, odluči u sporu pune jurisdikcije ako priroda stvari, utvrđeno činjenično stanje i raspoloživi dokazi to omogućavaju. Svrha ovog rešenja

je da se, u slučajevima u kojima su ispunjeni uslovi za neposredno rešavanje upravne stvari od strane suda, omogućiti efikasnija sudska zaštita i izbegne nepotrebno vraćanje predmeta Agenciji na ponovni postupak.

Članom 7. Predloga zakona tekst Zakona dopunjuje se članom 21a. Ovom odredbom se nastoji uspostaviti ravnoteža između pravne sigurnosti pravnosnažnih rešenja i potrebe da se omogućiti zaštita lica koje iz objektivnih razloga nije moglo biti identifikovano ili učestvovati u postupku. Pravilo je da naknadno pozivanje na postojanje naslednog prava samo po sebi ne dovodi do mogućnosti izmene ili poništaja pravnosnažnog rešenja. Izuzetno, ako lice dokaže da iz objektivnih razloga nije moglo biti identifikovano ili da nije moglo učestvovati u postupku, naročito ako dostavi nove dokaze koji ukazuju na postojanje njegovog naslednog prava, ostavlja se mogućnost primene odgovarajućih pravnih sredstava u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak. Na taj način se ne dovodi u pitanje načelo pravnosnažnosti, ali se ostavlja mogućnost zaštite u izuzetnim slučajevima u kojima postoje nove relevantne činjenice ili dokazi.

Odredbe čl. 8. i 9. Predloga zakona su prelazne i završne odredbe kojima se uređuje primena ovog zakona na započete postupke, kao i stupanje zakona na snagu.

IV. PROCENA IZNOSA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti sredstava u budžetu Republike Srbije.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Predlaže se donošenje zakona po hitnom postupku, u skladu sa članom 167. Poslovnika Narodne skupštine, imajući u vidu da bi njegovo nedonošenje po hitnom postupku moglo da prouzrokuje štetne posledice po ostvarivanje prava po osnovu Zakona o otklanjanju posledica oduzimanja imovine žrtvama Holokausta koje nemaju živih zakonskih naslednika, s obzirom da je izmenama i dopunama navedenog zakona neophodno preciznije urediti postupak utvrđivanja postojanja, odnosno nepostojanja živih zakonskih naslednika bivšeg vlasnika, kao i postupak utvrđivanja pravnog statusa imovine koja je predmet zahteva.

PREGLED ODREDBA ZAKONA O OTKLANJANJU POSLEDICA ODUZIMANJA
IMOVINE ŽRTVAMA HOLOKAUSTA KOJE NEMAJU ŽIVIH ZAKONSKIH
NASLEDNIKA KOJE SE MENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Član 6.

Vraćanje imovine u naturalnom obliku sprovodi se u skladu sa ovim zakonom i Zakonom o vraćanju oduzete imovine i obeštećenju.

Na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom i Zakonom o vraćanju oduzete imovine i obeštećenju primenjivaće se shodno odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Ovim zakonom ne dira se u primenu drugih propisa o zaštiti prava svojine i drugih prava stečenih u skladu sa zakonom, osim ako su u suprotnosti sa njim.

PRILIKOM PRIMENE OVOG ZAKONA AGENCIJA JE DUŽNA DA IMA U VIDU POSEBNE ISTORIJSKE OKOLNOSTI STRADANJA ŽRTAVA HOLOKAUSTA, PROTEK VREMENA OD ODUZIMANJA IMOVINE, KAO I MOGUĆU NEPOTPUNOST ILI UNIŠTENOST ARHIVSKE I DRUGE DOKUMENTACIJE, TE DA PRAVILA O DOKAZIVANJU PRIMENJUJE NA NAČIN KOJI OBEZBEĐUJE POTPUNO I PRAVILNO UTVRĐIVANJE ČINJENIČNOG STANJA.

Član 7.

Svi organi Republike Srbije, organi autonomne pokrajine, organi jedinice lokalne samouprave i drugi organi i organizacije, kao i arhivi dužni su da u okviru svojih nadležnosti i bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva za izdavanje, izdaju za potrebe sprovođenja postupka vraćanja imovine u skladu sa odredbama ovog zakona, svu potrebnu dokumentaciju i podatke kojima raspolažu.

AKO ORGAN, ORGANIZACIJA ILI ARHIV IZ STAVA 1. OVOG ČLANA NE RASPOLAŽE TRAŽENIM PODACIMA, DUŽAN JE DA O TOME DOSTAVI OBRAZLOŽENO PISMENO OBAVEŠTENJE, SA NAVOĐENJEM RAZLOGA ZBOG KOJIH PODACI NE POSTOJE, KAO I, AKO MU JE POZNATO, NAZNAKOM ORGANA ILI ORGANIZACIJE KOJI TIM PODACIMA MOŽE RASPOLAGATI.

OBAVEZA UTVRĐIVANJA ČINJENICA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

ČLAN 16A

AGENCIJA JE DUŽNA DA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI UTVRDI SVE ČINJENICE I OKOLNOSTI OD ZNAČAJA ZA ODLUČIVANJE O ZAHTEVU.

U POSTUPKU UTVRĐIVANJA POSTOJANJA ŽIVIH ZAKONSKIH NASLEDNIKA BIVŠEG VLASNIKA I PRAVNOG STATUSA IMOVINE KOJA JE PREDMET ZAHTEVA, AGENCIJA JE DUŽNA DA PREDUZME SVE RAZUMNO DOSTUPNE RADNJE RADI POTPUNOG I PRAVILNOG UTVRĐIVANJA ČINJENIČNOG STANJA.

OBAVEZA PROVERE PODATAKA IZ SLUŽBENIH EVIDENCIJA

ČLAN 16B

RADI UTVRĐIVANJA ČINJENICA IZ ČLANA 16A OVOG ZAKONA AGENCIJA JE DUŽNA DA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI IZVRŠI PROVERU PODATAKA U DOSTUPNIM SLUŽBENIM EVIDENCIJAMA ORGANA REPUBLIKE SRBIJE, PRIBAVI PODATKE OD NADLEŽNIH ORGANA, ORGANIZACIJA I ARHIVA U REPUBLICI SRBIJI, KADA JE TO POTREBNO, PRIBAVI PODATKE OD ORGANA, ORGANIZACIJA I ARHIVA U INOSTRANSTVU, KORISTI ARHIVSKU GRAĐU, MATIČNE KNJIGE, POPISE STANOVNIŠTVA, VERSKE MATIČNE

KNJIGE, ZEMLJIŠNE KNJIGE, KATASTARSKE EVIDENCIJE I DRUGE IZVORE PODATAKA OD ZNAČAJA ZA UTVRĐIVANJE NASLEDNOPRAVNOG SLEDA.

U POSTUPKU IZ STAVA 1. OVOG ČLANA MOGU SE KORISTITI GENEALOŠKA REKONSTRUKCIJA PORODIČNE LINIJE, ISTORIJSKI IZVORI, DOKUMENTACIJA DOMAĆIH I STRANIH ARHIVA, KAO I DRUGA DOKAZNA SREDSTVA PODOBNA ZA UTVRĐIVANJE SRODNIČKIH ODNOSA.

PODNOŠILAC ZAHTEVA NIJE DUŽAN DA DOSTAVLJA DOKAZE KOJI SE NALAZE U SLUŽBENIM EVIDENCIJAMA ORGANA JAVNE VLASTI ILI KOJE JE AGENCIJA U MOGUĆNOSTI DA PRIBAVI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.

OBAVEZA UTVRĐIVANJA ČINJENICA O POSTOJANJU ILI NEPOSTOJANJU ŽIVIH ZAKONSKIH NASLEDNIKA

ČLAN 16V

AKO PODNOŠILAC ZAHTEVA UČINI VEROVATNIM DA BIVŠI VLASNIK NEMA ŽIVIH ZAKONSKIH NASLEDNIKA, AGENCIJA JE DUŽNA DA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI PREDUZME SVE RAZUMNO DOSTUPNE RADNJE RADI PROVERE TE ČINJENICE.

AKO NAKON SPROVEDENIH RADNJI IZ OVOG ZAKONA NIJE MOGUĆE IDENTIFIKOVATI ŽIVOG ZAKONSKOG NASLEDNIKA, AGENCIJA ĆE TU ČINJENICU CENITI NA OSNOVU SVIH IZVEDENIH DOKAZA I OKOLNOSTI KONKRETNOG SLUČAJA.

POJAM ŽIVOG ZAKONSKOG NASLEDNIKA

ČLAN 16G

POD ŽIVIM ZAKONSKIM NASLEDNIKOM U SMISLU OVOG ZAKONA SMATRA SE LICE KOJE BI, PRIMENOM PRAVILA O ZAKONSKOM NASLEĐIVANJU, IMALO NASLEDNO PRAVO ZAKLJUČNO SA ČETVRTIM NASLEDNIM REDOM.

RADNJE PREDUZETE RADI UTVRĐIVANJA POSTOJANJA NASLEDNIKA NE OBUHVATAJU ISTRAŽIVANJE LICA KOJA BI NASLEDNO PRAVO MOGLA OSTVARITI VAN KRUGA LICA IZ STAVA 1. OVOG ČLANA.

SARADNJA RADI UTVRĐIVANJA POSTOJANJA ŽIVIH ZAKONSKIH NASLEDNIKA

ČLAN 16D

AGENCIJA MOŽE, RADI UTVRĐIVANJA POSTOJANJA ŽIVIH ZAKONSKIH NASLEDNIKA, OSTVARITI SARADNJU SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA KOJE RASPOLAŽU PODACIMA OD ZNAČAJA ZA UTVRĐIVANJE NASLEDNOPRAVNOG SLEDA, NAROČITO ORGANIZACIJAMA KOJE SE BAVE ISTRAŽIVANJEM I RESTITUCIJOM IMOVINE ŽRTAVA HOLOKAUSTA.

PODACI PRIBAVLJENI U POSTUPKU MEĐUNARODNE SARADNJE CENE SE KAO DOKAZ U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE OPŠTI UPRAVNI POSTUPAK.

IZVEŠTAJ O RADNJAMA PREDUZETIM RADI UTVRĐIVANJA POSTOJANJA NASLEDNIKA

ČLAN 16Đ

AGENCIJA JE DUŽNA DA, PRE DONOŠENJA REŠENJA KOJIM UTVRĐUJE DA BIVŠI VLASNIK NEMA ŽIVIH ZAKONSKIH NASLEDNIKA, SAČINI

IZVEŠTAJ O RADNJAMA PREDUZETIM RADI UTVRĐIVANJA POSTOJANJA NASLEDNIKA.

IZVEŠTAJ IZ STAVA 1. OVOG ČLANA ČINI SASTAVNI DEO SPISA PREDMETA.

IZVEŠTAJ NAROČITO SADRŽI:

1) PODATKE O SLUŽBENIM EVIDENCIJAMA U KOJIMA JE IZVRŠENA PROVERA;

2) PODATKE O ORGANIMA, ORGANIZACIJAMA I ARHIVIMA OD KOJIH SU PRIBAVLJENI PODACI;

3) PODATKE O ARHIVSKOJ GRAĐI, ISTORIJSKIM IZVORIMA I DRUGOJ DOKUMENTACIJI KOJA JE KORIŠĆENA;

4) PODATKE O PREDUZETIM RADNJAMA RADI REKONSTRUKCIJE PORODIČNE LINIJE BIVŠEG VLASNIKA;

5) PODATKE O UTVRĐENIM SRODNICIMA I OCENI NJIHOVOG MOGUĆEG NASLEDNOPRAVNOG STATUSA;

6) OBRAZLOŽENJE O TOME DA LI SU PREDUZETE SVE RAZUMNO DOSTUPNE RADNJE RADI UTVRĐIVANJA POSTOJANJA ŽIVIH ZAKONSKIH NASLEDNIKA.

IZVEŠTAJ IZ OVOG ČLANA DOSTAVLJA SE PODNOSIOCU ZAHTEVA UZ REŠENJE.

UTVRĐIVANJE PRAVNOG STATUSA NEPOKRETNOSTI

ČLAN 16E

U POSTUPKU UTVRĐIVANJA PRAVNOG STATUSA NEPOKRETNOSTI KOJA JE PREDMET ZAHTEVA, AGENCIJA JE DUŽNA DA PRIBAVI PODATKE OD SVIH ORGANA I ORGANIZACIJA KOJI VODE EVIDENCIJE O PRAVU SVOJINE, PRAVU KORIŠĆENJA I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA NA NEPOKRETNOSTIMA.

NEPOSTOJANJE UPISA NEPOKRETNOSTI U SLUŽBENIM EVIDENCIJAMA REPUBLIKE SRBIJE, KAO I NEPOSTOJANJE EVIDENTIRANJA KOD ORGANA NADLEŽNOG ZA UPRAVLJANJE JAVNOM SVOJINOM, NE PREDSTAVLJA SAMO PO SEBI DOKAZ DA NEPOKRETNOST NIJE U JAVNOJ SVOJINI REPUBLIKE SRBIJE.

ODLUKA AGENCIJE NE MOŽE BITI ZASNOVANA ISKLJUČIVO NA NEPOSTOJANJU PODATAKA U POJEDINOJ SLUŽBENOJ EVIDENCIJI, AKO POSTOJE DRUGI DOKAZI ILI OKOLNOSTI OD ZNAČAJA ZA UTVRĐIVANJE PRAVNOG STATUSA NEPOKRETNOSTI.

~~Član 17.~~

~~Agencija je dužna da o urednom zahtevu odluči najkasnije u roku od šest meseci, a izuzetno kod posebno složenih predmeta u roku od godinu dana od dana prijema urednog zahteva.~~

ČLAN 17.

AGENCIJA JE DUŽNA DA O UREDNOM ZAHTEVU ODLUČI NAJKASNIJE U ROKU OD 12 MESECI OD DANA PRIJEMA UREDNOG ZAHTEVA.

IZUZETNO, AKO JE ZA POTPUNO UTVRĐIVANJE ČINJENIČNOG STANJA NEOPHODNO PRIBAVLJANJE PODATAKA OD ORGANA DRUGE DRŽAVE, MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE ILI STRANIH ARHIVA, ROK IZ STAVA 1. OVOG ČLANA MOŽE SE PRODUŽITI NAJDUŽE ZA ŠEST MESECI.

O PRODUŽENJU ROKA AGENCIJA DONOSI POSEBAN ZAKLJUČAK KOJI MORA BITI OBRAZLOŽEN I KOJI SE BEZ ODLAGANJA DOSTAVLJA PODNOSIOCU ZAHTEVA.

PRODUŽENJE ROKA IZ STAVA 2. OVOG ČLANA NE OSLOBAĐA AGENCIJU OBAVEZE DA BEZ ODLAGANJA PREDUZME SVE RADNJE RADI OKONČANJA POSTUPKA.

Član 18.

Agencija utvrđuje sve činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje o zahtevu i donosi rešenje kojim se zahtev usvaja i utvrđuje imovina koja se prenosi u svojinu jevrejskoj opštini ili kojim se zahtev odbija kao neosnovan.

AKO AGENCIJA UTVRDI DA POSTOJE ŽIVI ZAKONSKI NASLEDNICI BIVŠEG VLASNIKA, REŠENJE MORA SADRŽATI IDENTITET LICA ZA KOJA JE UTVRĐENO DA IMAJU SVOJSTVO ZAKONSKOG NASLEDNIKA, PRAVNI OSNOV I NASLEDNI RED NA OSNOVU KOJEG JE UTVRĐENO NJIHOVO SVOJSTVO I DOKAZE NA OSNOVU KOJIH JE UTVRĐENO POSTOJANJE NASLEDNOG PRAVA.

REŠENJE KOJIM SE ZAHTEV ODBIJA ILI KOJIM SE ODLUČUJE NA DRUGI NAČIN ZBOG POSTOJANJA ŽIVIH ZAKONSKIH NASLEDNIKA NE MOŽE BITI ZASNOVANO ISKLJUČIVO NA PRETPOSTAVCI DA TAKVA LICA POSTOJE.

OBRAZLOŽENJE REŠENJA MORA SADRŽATI PRIKAZ SVIH RADNJI KOJE JE AGENCIJA PREDUZELA RADI UTVRĐIVANJA ČINJENIČNOG STANJA, NAROČITO PODATKE O SLUŽBENIM EVIDENCIJAMA U KOJIMA JE IZVRŠENA PROVERA, PODATKE O ORGANIMA, ORGANIZACIJAMA I ARHIVIMA OD KOJIH SU PRIBAVLJENI PODACI, PODATKE O ARHIVSKOJ GRAĐI I DRUGIM IZVORIMA KOJI SU KORIŠĆENI, OCENU IZVEDENIH DOKAZA I RAZLOGE ZBOG KOJIH SU POJEDINI DOKAZI PRIHVACENI ILI ODBIJENI.

Ako zahtev obuhvata više nepokretnosti, odnosno pokretnih stvari, Agencija može doneti više rešenja kojim se vrši povraćaj imovine, ili samo jedno rešenje kojim je obuhvaćen ceo zahtev.

Ako Agencija utvrdi da ne postoji zakonski osnov za vraćanje oduzete imovine, donosi rešenje o odbijanju zahteva.

Pravnosnažno rešenje o utvrđivanju imovine koja se prenosi u svojinu jevrejskoj opštini, Agencija dostavlja organu nadležnom za evidenciju i upis prava na nepokretnosti i Republičkoj direkciji za imovinu Republike Srbije, a za poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište i ministarstvu nadležnom za poslove poljoprivrede i šuma, kao i organu nadležnom za utvrđivanje i naplatu poreza na imovinu.

ODLUČIVANJE U UPRAVNOM SPORU

ČLAN 20A

U UPRAVNOM SPORU PROTIV REŠENJA DONETOG PRIMENOM OVOG ZAKONA, UPRAVNI SUD MOŽE ODLUČITI U SPORU PUNE JURISDIKCIJE AKO PRIRODA STVARI, UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE I RASPOLOŽIVI DOKAZI TO OMOGUĆAVAJU.

KADA ODLUČUJE U SPORU PUNE JURISDIKCIJE, UPRAVNI SUD ĆE POSEBNO CENITI OKOLNOSTI IZ ČLANA 6. OVOG ZAKONA KOJE SE ODOSE NA ISTORIJSKE OKOLNOSTI ODUZIMANJA IMOVINE ŽRTVAMA HOLOKAUSTA I PROTEK VREMENA.

OGRANIČENJE IZMENE ILI PONIŠTAJA PRAVNASNAŽNOG REŠENJA

ČLAN 21A

LICE KOJE DO PRAVNASNAŽNOSTI REŠENJA NIJE UČESTVOVALO U POSTUPKU KAO ZAKONSKI NASLEDNIK BIVŠEG VLASNIKA, NE MOŽE ZAHTEVATI IZMENU ILI PONIŠTAJ PRAVNASNAŽNOG REŠENJA SAMO NA OSNOVU NAKNADNOG POZIVANJA NA POSTOJANJE NASLEDNOG PRAVA.

IZUZETNO OD STAVA 1. OVOG ČLANA, LICE MOŽE ZAHTEVATI IZMENU ILI PONIŠTAJ REŠENJA AKO DOKAŽE DA IZ OBJEKTIVNIH RAZLOGA NIJE MOGLO DA BUDE IDENTIFIKOVANO ILI DA UČESTVUJE U POSTUPKU, A NAROČITO AKO DOSTAVI NOVE DOKAZE KOJI UKAZUJU NA POSTOJANJE NJEGOVOG NASLEDNOG PRAVA.

U SLUČAJU IZ STAVA 2. OVOG ČLANA, NADLEŽNI ORGAN ĆE CENITI POSTOJANJE USLOVA ZA IZMENU ILI PONIŠTAJ REŠENJA U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE OPŠTI UPRAVNI POSTUPAK.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE
1. Organ državne uprave, odnosno drugi ovlašćeni predlagač propisa

Narodni poslanik Dane Stanojčić

2. Naziv propisa

Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o otklanjanju posledica oduzimanja imovine žrtvama holokausta koje nemaju živih zakonskih naslednika

Proposal of the Law on Amendments and Supplements to the Law on elimination of consequences of confiscation of heirless Holocaust victim property

3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum):

- a) Odredba Sporazuma koja se odnosi na normativnu sadržinu propisa,
- b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma,
- v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,
- g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,
- d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije.

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:

- a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,
- b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,
/
- v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima,
- g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost,
- d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije.

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske

unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe direktive).

/

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?

/

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?

/

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.

/

Beograd, 21. avgust 2026. godine

Potpis ovlašćenog predlagača propisa

Dane Stanojčić